

Saksframlegg

Ark.: 057

Lnr.: 1563/22

Arkivsaksnr.: 21/2684-4

Saksbehandler: Randi Solberg Kristiansen

ORGANISERING AV ARKIVSAMARBEIDET IKA OPPLANDENE - OPPGAVEFELLESKAP

Vedlegg: Forslag til ny Samarbeidsavtale IKA Opplandene

Andre saksdokumenter (ikke utsendt):

1. Arkivutredning Innlandet – endelig
2. Kapittel 19 - Lov om kommuner og fylkeskommuner
3. Arkivinstruks-for-arkivdepot-ikao-2018

SAKSOPPLYSNINGER:

På bakgrunn av at Hedmark og Oppland fylkeskommuner hadde organisert sitt arbeid med de historiske arkivene ulikt, vedtok Fellesnemda på sitt møte den 10.04.2019:

«Det bestilles en utredning som ser nærmere på de strategiske utfordringer for Innlandet fylkeskommunes historiske arkiver, og som forslår mål og ressursbruk for tiltak innen bevaring av regionens historiske arkiver.

Forslag til organisering skal belyse fylkesarkivets plass i en regional arkivorganisering, med blant annet forslag til organisering av IKA Opplandene som følge av endringer i kommuneloven».

Denne saken vurderer derfor en ny organisering av IKA Opplandene på bakgrunn av endringer i kommuneloven. Saken omhandler ikke de strategiske utfordringene for Innlandet fylkeskommunenes historiske arkiver.

Lov om kommuner og fylkeskommuner, gir alle §27 samarbeid fire år til å ta stilling til hvilken modell eller selskapsform virksomheten skal videreføre. § 27-samarbeidene må velge en ny organisering innen 2023.

Det er utarbeidet en likelydende sak for kommunene som er med i samarbeidet, og en forutsetter likelydende vedtak for samarbeidet.

Arkivorganiseringen i tidligere Hedmark og Oppland

Med lov om arkiv fra 1999 ble kommuner og fylkeskommuner pålagt å ha arkiv, ordnet og tilrettelagt for å sikre informasjonen for samtid og ettertid. Arkivene skal bevares i godkjente sikringsmagasiner. Arkivverket har som arkivmyndighet, tilsynsplikt for at loven følges.

Etter initiativ fra rådmannsutvalget i KS Oppland inngikk Oppland fylkeskommune et interkommunalt arkivsamarbeid i 2008 med de fleste kommunene i Hedmark og Oppland og etablerte IKA Opplandene som et § 27-samarbeid etter daværende kommunelov. Fylkesarkivet i Oppland ble det administrative senteret som samarbeidet om depot for så vel analoge som digitalt skapte arkiver. Flere kommuner har sluttet seg til samarbeidet, som nå favner 47 kommuner samt Innlandet fylkeskommune.

Hedmark fylkeskommune etablerte et interkommunalt selskap, IKA Øst sammen med fire kommuner i Hedmark, for å ta hånd om og sikre elektroniske skapte arkiver i 2010. Ved overgangen til Innlandet fylkeskommune, meldte Hedmark fylkeskommune og Ringsaker kommune seg ut av IKA Øst med virkning fra 01.01.2020. IKA Øst ble lagt ned i 2020 og Hamar, Løten og Stange kommuner sluttet seg til IKA Opplandene fra august 2021.

Arkivutredningen, jfr. bestilling fra Fellesnemnda:

Etter en anbudsrunde ble Experis Ciber AS valgt til utredningsarbeidet. Etter en bred prosess i referansegruppen, møter med bl.a. styret for IKA Opplandene, intervjuer med enkeltpersoner i fagmiljøet, en spørreundersøkelse blant deltakerkommunene mv, la Experis Ciber AS fram sin rapport «Med hjerte for samfunnsdokumentasjon» den 20.05.2020.

Rapporten ble lagt fram for drøfting i styret i IKA Opplandene og for representantskapsmøtet til orientering den 16.08.2020. Deretter ble utredningen med forslag til organisering av IKA Opplandene sendt ut på høring i deltakerkommunene med svarfrist 01.10.2020.

Utredningen tar utgangspunkt i de store endringer innen samfunnsdokumentasjon og arkiv sett i lys av digitaliseringen av samfunnet. Utredningen ser også arkivfeltet i lys av Kulturdepartementets utredning NOU 2019:9

Utredningen vurderer de ulike modellene for samarbeid;

Samarbeid etter § 27 har historisk sett vært en mye brukt hjemmel for interkommunalt samarbeid, og bestemmelsen har vært brukt for større kommunale driftsoppgaver.

Kommunale oppgavefellesskap er tilpasset samarbeid om felles kommunale oppgaver, som for eksempel sykehjemstjenester, PPT-tjenester, IKT- og HR-tjenester. Oppgaver med *forretningsmessig karakter* er i stor utstrekning organisert som aksjeselskap og interkommunale selskaper (IKS).

Modellene som ble utredet var:

- Interkommunalt politisk råd
- Vertskommune i henhold til kap. 20 i kommuneloven
- Kommunalt oppgavefelleskap i henhold til kap. 19 i kommuneloven
- Interkommunalt selskap i henhold til IKS loven 1999
- Fylkeskommunalt foretak i henhold til kapittel 9 i kommuneloven
- Aksjeselskap i henhold til aksjeloven 1997 nr 44
- Øvrige samarbeidsformer

Arkivutredningen vurdering

Den nye organiseringen av depotfunksjonen for Innlandet fylkeskommune og kommunene i regionen skal være robust og tilpasset «ytre» endringer – en framtidrettet organisasjon:

- Fylkeskommunenes tydeligere ansvar for samfunnsdokumentasjon og regionens kulturarv påvirker det organiserte arkivsamarbeidet som må utvikles i regionen. Med både nye forvaltningsoppgaver og utviklingsoppgaver vil Innlandet fylkesarkiv få en rolle som et ressursentrum, og det er behov for en organisering som kan endres og tilpasses utviklingen.
- Et hovedargument mot forretningsdrivende og markedsorienterende organisasjonsformer er samfunnsoppdraget – og at dokumentasjonsforvaltning og arkiv er virksomheter som forvalter kunnskap. Dette krever en stabil organisasjon som kan arbeide langsiktig, i regi av kommunen og med politisk styring.

En vurderer to organisasjonsformer som aktuelle for samarbeid: Videreføring av § 27 samarbeidsformen, som et oppgavefelleskap i henhold til § 19 i ny kommunelov, og et interkommunalt samarbeid etter IKS-loven.

IKS kontra Oppgavefelleskap

Et oppgavefelleskap er en mer regulert samarbeidsform enn et § 27-samarbeid.

Et oppgavefelleskap som ikke er et eget rettssubjekt, og vil i større grad videreføre modellen for § 27-samarbeid, der alle medarbeiderne er ansatt i Innlandet fylkeskommune. Det kan ikke tas opp lån eller ansette egne medarbeidere. Det er fullt mulig å organisere budsjett og regnskap på en måte som skiller oppgavefelleskapets fra fylkesarkivets regnskap.

Et IKS-samarbeid er økonomisk og administrativt adskilt fra fylkeskommunens administrasjon. Det innebærer høyere driftskostnader da selskapet må ha egne administrative ressurser. I et oppgavefelleskap, som for § 27-samarbeidet, nyter arkivsamarbeidet godt av IKT-drift, juridisk kompetanse og økonomisk/administrativ kompetanse i fylkeskommunen for en rimelig kostnad.

Kommunelovens saksbehandlingsregler vil i hovedsak gjelde for et oppgavefelleskap. IKS er ikke tilsvarende bundet av kommunelovens saksbehandlingsregler, men de kommunale regnskapsreglene må følges hvis IKS-et fører regnskap etter kommuneloven.

Representantskapet i et kommunalt oppgavefelleskap er å anse som et «folkevalgt organ» etter kommuneloven. Det gjelder ikke for representantskapet i et IKS. Representantskapet i kommunalt oppgavefelleskap må dermed ha åpne møter og følge de samme reglene som et kommunestyre. Et IKS vil alltid være eget rettssubjekt, mens et kommunalt oppgavefelleskap kan være en del av kommunen eller et selvstendig rettssubjekt.

Etter intervjuer og samtaler med IKA Opplandenes deltakerkommuner, styre og ledelse, samt fylkesarkivets ledelse og juristene i fylkeskommunen ble det klart at *oppgavefelleskap etter kap. 19 i kommuneloven* var den foretrukne løsningen. Dette er en samarbeidsform som viderefører § 27-samarbeidet, som de deltakende partene har vært fornøyd med og har gode erfaringer med.

Arkivutredningen kom med følgende anbefalinger:

Et arkivsamarbeid med kontinuitet

Etablere et arkivsamarbeid etter kommunelovens kapittel 19 – kommunalt oppgavefelleskap.

Gjøre oppgavefelleskapet til et eget rettssubjekt - bidra til å identifisere fellesskapet overfor så vel innbyggere, folkevalgte som offentlige registre.

En styrket organisasjon

Styrke lederorganisasjonen med ressurser som arbeider med forretningsutvikling.

Styringsdokument

Etablere et styringsdokument i henhold til arkivloven og Riksarkivarens forskrifter som støtter de aktivitetene som oppgavefelleskapet ønsker å utvikle.

Faglig ledelse

Opprette et styre som representerer alle deler av dokumentasjonsstyring og arkivkompetanseområdet, og som i tillegg til å være et kompetent styre, også kan følge opp arkivpolitiske spørsmål.

Opprett et transparent økonomisk regnskap

Opprette en klar fordeling av regnskapet til fylkeskommunen, oppgavefelleskapet og private arkiver.

Økonomi

Vurdere en deltakeravgift for oppgavefelleskapet som også tar hensyn til mengden deponerte arkiver – digitale og analoge.

(Arkivutredningen s 66)

Behandling av arkivutredningen

Arkivutredningen med forslag til organiseringen ble sendt ut til deltakerkommunene på høring, samt diskusjon i styret for IKA Opplandene.

Resultat av høringen:

- En kommune ønsket en organisering som et IKS. De andre kommunene som svarte, ønsket et kommunalt oppgavefelleskap etter kapittel 19. Ikke alle hadde tatt stilling til om det skulle være eget rettssubjekt eller ikke, mens flertallet var klare i sin konklusjon: De ønsket ikke at IKA Opplandene skal ha muligheter til å ta opp lån og dermed forplikte kommunene til evt. større utgifter. De ønsker å fortsette det gode samarbeidet med fylkeskommunen som en vertkommune, dvs i størst mulig grad videreføre den modellen som gjelder i dag, men følge retningslinjene i kommuneloven om Representantskap, valgkomite og styre.
- Styret og representantskapet vedtok å anbefale at samarbeidet videreføres med et stort styre, der hver region er representert.

Konklusjon:

Arkivsamarbeidet IKA Opplandene foreslås videreført som et kommunalt oppgavefelleskap etter kapittel 19 i kommunelov. Oppgavefelleskapet etableres uten å være et eget rettssubjekt.

Det etableres et styre valgt etter framlegg av en valgkomite, valgt av representantskapet. Samarbeidsavtalen vedtas av samtlige samarbeidsparter.

Budsjett og regnskap skilles ut som en egen funksjon under fylkesarkivet, slik at samarbeidspartene til enhver tid kan ha oversikt over de økonomiske forpliktelsene.

Arbeidet med arkivene følger arkivinstruks for IKA Opplandene – kommunalt oppgavefelleskap.

Det foreslås at det gjøres en evaluering av den vedtatte organiseringen i forbindelse med ny fylkestingsperiode fra 2023.

Kommunedirektøren foreslår at det gjøres følgende

vedtak:

1. Interkommunalt arkivsamarbeid, IKA Opplandene, organisert etter § 27 i tidligere kommunelov, videreføres som et kommunalt oppgavefelleskap etter kap. 19 i gjeldende kommunelov.
2. Samarbeidet er regulert av samarbeidsavtalen inngått mellom partene og gjeldende arkivinstruks for oppgavefelleskapet.

3. Oppgavefellesskapet etableres med Innlandet fylkeskommune v/ Innlandet fylkesarkiv som ivaretaker av den daglige administrasjonen.
4. IKA Opplandene skifter navn til IKA Opplandene – kommunalt oppgavefellesskap.
5. Det foreslås at det gjøres en evaluering av den vedtatte organiseringen i forbindelse med ny fylkestingsperiode fra 2023.

Formannskapet behandlet saken, saksnr. 16/22 den 16.02.2022.

Behandling:

Enstemmig tiltrådt.

Innstilling:

1. Interkommunalt arkivsamarbeid, IKA Opplandene, organisert etter § 27 i tidligere kommunelov, videreføres som et kommunalt oppgavefellesskap etter kap. 19 i gjeldende kommunelov.
2. Samarbeidet er regulert av samarbeidsavtalen inngått mellom partene og gjeldende arkivinstruks for oppgavefellesskapet.
3. Oppgavefellesskapet etableres med Innlandet fylkeskommune v/ Innlandet fylkesarkiv som ivaretaker av den daglige administrasjonen.
4. IKA Opplandene skifter navn til IKA Opplandene – kommunalt oppgavefellesskap.
5. Det foreslås at det gjøres en evaluering av den vedtatte organiseringen i forbindelse med ny fylkestingsperiode fra 2023.